

Asia: VN/14704/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Omnia kannattaa ammatillisen koulutuksen normien purkua ja kohtuullistamista, mutta samalla nostaa esille, että esitetyt toimet eivät vakuuta määrän, kohdistumisen, eikä säästövaikutusten osalta.

Rahoitusleikkausten rinnalle tarvitaan näkymä jatkuvan oppimisen tulevaisuudesta, jotta elinvoiman ja työllisyyden kannalta välttämätön koulutus vähene hallitsemattomasti.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneille ammatti- ja erikoisammattitutkinto tulee katsota koulutus- ja osaamistasoa nostavaksi.

Omnia pitää perusteltuna, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä voisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän.

Ammatillisen koulutukseen kohdistuvat 100 miljoonan euron säästöt ovat kohtuuttoman suuria ja niitä toimeenpannaan liian nopealla aikataululla.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Tavoitteellinen ja ohjattu osaamisen hankkiminen tulee toteutua jokaisen opiskelijan yksilöllisten tarpeiden, valmiuksien ja edellytysten mukaisesti sekä eri oppimisympäristöissä. Osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen esitetyt muutokset eivät saa vaarantaa oppivelvollisten asemaa.

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on liian byrokraattinen, joten asetuksen minimivaatimuksia on tärkeä purkaa laajemmin. Esitetyt toimet eivät ole riittävät.

Normien purkuun esitetyt toimet näyttäytyvät hajanaisina ja voivat toteutuessaan esitetyn mukaisesti ohjata toimintaa opiskelijoiden kannalta epäsuotuisaan ja epäyhdenvertaiseen suuntaan.

Aiemmin suoritettujen opintojen osalta tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvää prosessia ja dokumentointia pitäisi kokonaisvaltaisesti keventää – prosessit on hyvä säilyttää kaikilla opiskelijoilla yhdenmukaisina.

Aiemman toisen asteen tai ylemmän tutkinnon suorittaneille tulisi voida tunnustaa suuremmin kaikki yhteiset tutkinnon osat ja valinnainen ammatillinen tutkinnon osa, ilman työllistävää arviointiprosessia.

Osaamisen arviointitykälän kumoaminen on kannatettavaa. Koulutuksen järjestäjät laativat pedagogista toimintaa ohjaavia suunnitelmia osana toiminnanohjaus- ja laatujärjestelmiään. Arvioinnin toteuttamissuunnitelma on vain yksi osa kokonaisuutta. On myös erinomaista, että suunnitelmaa ei enää tarvita haettaessa muutosta järjestämislupa.

Lukiolakia koskevat säädösehdotukset

-

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Omnia pitää kannatettavana ammatillisen koulutuksen rahoituksesta annettuun lakiin esitettyjä muutoksia.

On perusteltua, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutetaan siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän. Rahoituksen vähentyessä on tärkeää, että opiskelijavuodet ohjautuvat alueille ja järjestäjille koulutustarpeeseen perustuen.

Muut kommentit

Ammatillisen koulutukseen kohdistuvat 100 miljoonan euron säästöt ovat kohtuuttoman suuria ja liian nopealla aikataululla. Aikuisten osaamisen kehittämistarpeen ei ole ennakoitu vähenevän, joten ennen suuria rahoitusleikkauksia tulisi olla näkymä jatkuvan oppimisen tulevaisuudesta.

Säädösmuutoksia tehtäessä tulisi huomioida ammatillisen koulutuksen lain laaja tarkoitus ”kohottaa ja ylläpitää väestön ammatillista osaamista, antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta, kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, edistää työllisyyttä, antaa valmiuksia yrittäjyyteen ja työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua.”

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen, tutkinnon osien sekä tutkinnon osia pienempien osien asemaa on tärkeää vahvistaa, jotta voidaan varmistaa osaamistason nosto ja vahvistaa väestön työmarkkina-asemaa sekä sen myötä elinvoimaa.

Normeja kevennettäessä tulee keskittyä siihen, että parannetaan opiskelijälähtöisyyttä ja koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta kehittää toimintaa ja saada aikaan tosiasiallisia taloudellisia säästöjä.

Ehdotettujen normin kevennysten lisäksi mm. työelämässä oppimisen ja näyttöjen suunnitelmiin, sopimukseen ja vastuisiin tulisi tehdä selkeyttämistä ja keventämistä asetuksen tietosisältöihin.

Järjestelmiä tulisi kehittää niin, että koulutuksen järjestäjä voisi lähettää tiedot yhteen valtakunnalliseen rekisteriin, josta ne siirtyvät tarvittaessa toiseen rekisteriin ja rekistereiden tiedot ovat yhdenmukaisia ja tiedot kulkevat molempiin suuntiin.

Aaltola Maija
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia